

Використання рослинної сировини *Crataegus* при розробці гомеопатичних препаратів

Кривонос В. О., Олійник С. В., Фіх Т. Г.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

tl@nuph.edu.ua

Вступ. Головною особливістю лікарських засобів, яка відрізняє їх від будь-якого іншого виду речовин або продуктів, є те, що вони призначені для лікування хворої людини та надання їй допомоги. В Україні поки дуже великий обсяг промислового виробництва лікарських препаратів. В цей самий час в багатьох країнах світу ситуація зовсім інша: 80 % лікарських засобів у країнах Євросоюзу призначаються за рецептом лікаря і виготовляються саме в аптечному закладі, а рівень самолікування серйозних захворювань не перевищує 10 %; в Мексиці купують екстемпоральні препарати 70 % хворих, в Індії – 65 %, в Китаї – 62 %. Тому в майбутньому частка екстемпоральних лікарських препаратів буде тільки зростати. В Україні також спостерігається поступове збільшення арсеналу лікарських препаратів аптечного виробництва.

Мета дослідження. Вивчити можливість застосування лікарської рослинної сировини *Crataegus* для створення ефективних гомеопатичних лікарських засобів.

Методи та об'єкти дослідження. Аналіз літературних джерел щодо застосування різних видів сировини *Crataegus* при порушенні серцевого ритму в гомеопатичній практиці.

Основні результати. Наразі в медичній практиці все більшого значення набувають лікарські засоби на основі рослинних субстанцій. Препарати рослинного походження мають низку переваг перед синтетичними препаратами, зважаючи на комплексний вплив на організм хворого, низьку токсичність, можливість рідкісного індукування алергічних реакцій, що особливо важливо в разі захворювань, які вимагають тривалого лікування. До таких захворювань належать серцево-судинні, які залишаються найважливішою причиною смертності у всьому світі. Серед лікарських рослин, що успішно застосовуються для лікування серцевих захворювань, особливу увагу привертають рослини роду *Crataegus*.

На сучасному фармацевтичному ринку існує достатня кількість ефективних препаратів, показані для застосування при порушенні серцевого ритму, але також ці препарати мають і безліч протипоказань (бронхіальна обструкція, синдром слабкості синусового вузла, виражена хронічна серцева недостатність, артеріальна гіпотонія) та можуть спровокувати напади у хворих бронхіальною астмою.

Вченими експериментально встановлено, що урсолова і олеанова кислоти, які містяться в лікарській рослині *Crataegus*, посилюють кровообіг у судинах серця і головного мозку, знижують артеріальний тиск. Препарати *Crataegus* знижують збудливість центральної

нервової системи, сприяють поліпшенню скорочення серцевого м'яза, поліпшують коронарний і мозковий кровообіг, знімають тахікардію і аритмію, усувають запаморочення. При гомеопатичному випробуванні виявлено, що *Crataegus* знижує кров'яний тиск, зменшує частоту серцевих скорочень.

За оцінками гомеопатів, що досліджували *Crataegus*, встановлено його вплив на шкіру, слизові носоглотки, дихальних шляхів і всього шлунково-кишкового тракту.

Crataegus випробовувався в Американському гомеопатичному інституті доктором Кауперсвайном і доктором Броуном на 14 піддослідних для лікування тахікардії та екстрасистолії. Крім того, засіб випробовувався неодноразово в Америці.

Згідно з даними Європейської фармакопеї, для лікування серцево-судинних захворювань використовують плоди, квітки і листя *Crataegus*, оскільки кожний вид сировини доповнює інший за кількістю та спектром біологічно активних речовин.

У плодах *Crataegus* містяться флавоноїди: гіперозид, кверцетин, вітексин, тритерпенові сапоніни, кофейна і хорогенова кислота, проціанід різного ступеня полімеризації.

Біохімічний склад квіток *Crataegus* відрізняється великим вмістом ефірних олій, також присутні флавоноїди: гіперозид, кверцетин, біокверцетин, вітексин, ацетілвітексин, піннатифідин, органічні кислоти і мінерали. Кардіотонічна дія рослинної сировини визначається присутністю гіперозиду і проціанідинів.

Квітки *Crataegus* містять більше флавоноїдів (0,5-2,5 %), а плоди – тритерпенових кислот (0,3-0,5 %).

Висновки. Встановлено, що використання різних видів сировини *Crataegus* при виготовленні гомеопатичної матричної настойки є актуальним та може розширити спектр застосування в медичній практиці. Таким чином, для подальшої розробки гомеопатичних препаратів для лікування порушень серцевого ритму вважаємо раціональним використання плодів і квіток *Crataegus*.

Список літератури

1. Марченко В. С. Гомеопатія – лечение без таблеток. *Bulletin of Medical Internet Conferences*. 2014. Vol. 4, Is. 5. P. 890.
2. Миллер Р. Совместимость гомеопатических препаратов с указанием приблизительных доз. Москва : Гомеопатическая Медицина, 2014. 55 с.
3. Baumgartner S. Homeopathic basic research: state of research and quests for the future. *Homeopathy*. 2014. Vol. 103, Is. 1. P. 62–63.
4. Jennifer E., Paula N., Nadia T. A review of the chemistry of the genus *Crataegus*. *Phytochemistry*. 2012. Vol. 79 (5). P. 26.